

DRETS HUMANS I EDUCACIÓ.

IES DIDIN PUIG

GUADASSUAR

I E S D I D Í N P U I G

Curs: 2025-2026.

Coordinació: Rafael Oriola Martínez i Creu Llopis Espinosa.

1.TÍTOL I DESCRIPCIÓ BREU

1.1 JUSTIFICACIÓ DE L'EXPERIÈNCIA

L'IES Didín Puig de Guadassuar presenta una experiència educativa per a estudiar, difondre i defensar els Drets Humans, fonamentada tant en evidències històriques com en accions educatives d'èxit que la recerca internacional (INCLUD-ED, UNESCO, Consell d'Europa) ha demostrat com a efectives per a promoure la convivència, la inclusió i el pensament crític.

Partint del principi que expressava Theodor Adorno l'any 1966 —“la primera exigència de l'educació és que Auschwitz no es repetesca”—, aquest projecte assumeix el repte de construir una educació que una coneixement i acció, que permeti a l'alumnat entendre el passat per comprometre's amb el present. Cal cercar programes didàctics que transmeten a les generacions presents i futures el record d'aquest “descens als inferns”, emprant el nom del llibre del professor Ian Kershaw. Cal fomentar una reflexió crítica al voltant dels orígens de l'Holocaust i evitar que aquestes catàstrofes, com diria Eric Hobsbawm en referència als desastres del segle XX, es repetesquen.

Des del punt de vista dels Drets Humans, la seua justificació es fonamenta en la necessitat de combatre tota forma d'exclusió, marginació i repressió. En aquest sentit, l'Holocaust és el punt de partida per a reflexionar sobre el mal radical i les seues causes, establint ponts amb altres vulneracions actuals: les guerres, els refugiats, les dones o les minories perseguides. L'ensenyament de l'Holocaust s'ha consolidat com una bona pràctica educativa perquè afavoreix la comprensió de la dignitat humana, la llibertat i els valors de tolerància i respecte mutu.

Aquest projecte es nodreix d'evidències pedagògiques que mostren l'impacte positiu de les metodologies actives i vivencials. Així, s'incorporen accions concretes com:

- El treball cooperatiu i dialògic, que promou la igualtat de veus i la construcció col·lectiva del coneixement.
- Els testimonis directes o indirectes, com el cas de Cartes a Olivier o l'entrevista realitzada a Didín Puig pel Departament d'Història el 2016, que vinculen l'aprenentatge amb l'experiència emocional i la memòria viva.

- La lectura de textos literaris i històrics, el visionat de pel·lícules i la participació en exposicions i viatges didàctics, que connecten el saber amb la vivència.
- La història oral, mitjançant la qual l'alumnat de 4t d'ESO entrevista familiars per recuperar memòries de resistència i vida quotidiana.

Aquestes estratègies, reconegudes com a accions educatives d'èxit, estimulen la motivació, la inclusió i la sensibilitat ètica de l'alumnat, promovent aprenentatges profunds i duradors.

L'experiència també es contextualitza en la realitat del centre. Els informes de la Comissió de Convivència evidencien la persistència de determinats prejudicis i actituds discriminatòries envers persones immigrants, dones o membres del col·lectiu LGTBIQ+. Aquesta diagnosi justifica la necessitat d'un projecte que treballa valors de respecte, empatia i igualtat a través de l'educació en la memòria i els Drets Humans.

A més, la preocupant presència actual de discursos d'odi i neofeixisme, amplificats per les xarxes socials, constitueix una altra evidència que reforça la urgència d'una intervenció educativa. Formar joves amb capacitat crítica per identificar la manipulació i l'odi és un repte ètic i pedagògic ineludible.

El projecte arrela, a més, en el llegat simbòlic del centre: Didín Puig, activista cultural valencianista i republicana, representa els valors universals de llibertat, igualtat i dignitat humana. El seu exemple, juntament amb la memòria dels guadassuarencs Eduardo Ribes Cruz i Ramón Moya Torres, víctimes del nazisme al camp de Gussen, dota el projecte d'un sentit identitari i moral, reforçant la connexió entre el passat i la construcció d'una societat justa i democràtica.

En definitiva, aquesta experiència educativa combina la recerca històrica, la memòria local i les evidències pedagògiques per formar ciutadans crítics i compromesos. L'objectiu no és només recordar el passat, sinó educar per a la no-repetició, per a la convivència i per al compliment efectiu dels Drets Humans que la pròpia Declaració Universal reclama: donar-los a conèixer a través de l'educació, la participació i l'acció.

Aquesta experiència s'alinea plenament amb la **LOMLOE** i el **Decret 107/2022 de la GVA**, que promouen una educació competencial, crítica i basada en valors democràtics. El projecte contribueix al desenvolupament de les competències específiques de les matèries de **Història i Filosofia de 4t d'ESO** i de **Filosofia, Història de la Filosofia i Història d'Espanya de 2n de Batxillerat**, fomentant la reflexió ètica sobre el passat, la comprensió del pensament europeu contemporani i l'anàlisi dels processos socials i polítics que han configurat les democràcies actuals. A més, afavoreix l'adquisició de les competències cíviques i ètiques que la LOMLOE estableix com a eix transversal de tot l'aprenentatge.

1. 2. OBJECTIUS GENERALS

Aquest projecte té com a objectiu essencial promoure el compliment i la defensa activa dels Drets Humans, d'acord amb la Declaració Universal de 1948, a través de l'educació i la sensibilització social. Pretén vincular el coneixement històric amb la memòria col·lectiva i el compromís ciutadà, prenent l'Holocaust com a referent pedagògic per reflexionar sobre la dignitat humana, la llibertat i la igualtat. Es basa en metodologies actives i interdisciplinàries que fomenten un aprenentatge significatiu i crític, tot promovent la cooperació entre el centre, la societat i les institucions. També impulsa l'ús de noves tecnologies per difondre valors democràtics i combatre el racisme, la xenofòbia i qualsevol forma de discriminació, així les activitats de l'experiència es difonen a través de la web del centre i canals de difusió del centre, com Telegram i Instagram. En definitiva, busca formar una ciutadania crítica, empàtica i responsable, capaç de comprendre el present des del coneixement del passat i de contribuir a una societat més justa, igualitària i respectuosa amb la diversitat.

1.3. METODOLOGIES

El projecte es basa en metodologies actives i vivencials que fan de l'alumnat el protagonista del seu aprenentatge, combinant la reflexió crítica amb l'experiència directa mitjançant testimonis, viatges, lectures, pel·lícules i exposicions que connecten teoria i vida real.

- L'Aprenentatge Basat en Projectes (ABP) n'és l'eix central, ja que permet treballar interdisciplinàriament, investigar i crear productes propis com exposicions o activitats sobre Drets Humans, fomentant la responsabilitat, la iniciativa i el pensament crític.
- L'Aprenentatge Cooperatiu promou la diversitat com a valor educatiu, potenciant el treball en equip, la comunicació i el respecte mutu en activitats com debats o creació de materials col·lectius.
- L'ús de testimonis i projectes d'història oral connecta l'alumnat amb la memòria viva del seu entorn, afavorint l'empatia, la reflexió i la consciència ètica.

En conjunt, aquestes metodologies —projectes, cooperació i experiències reals— busquen formar ciutadans crítics, sensibles i compromesos, consolidant un aprenentatge profund, significatiu i orientat als valors democràtics i als Drets Humans.

1. 4 SOSTENIBILITAT

Aquesta experiència educativa és sostenible perquè integra aprenentatges significatius vinculats amb els currículums LOMLOE, recursos locals i metodologies actives que poden mantindre's en el temps sense grans costos materials.

El projecte aprofita fonts pròximes, com testimonis, patrimoni històric i memòria local, i utilitza eines digitals gratuïtes per a la recerca i la difusió, reduint l'impacte ambiental i econòmic. A més, inclou pràctiques socials i compta amb la col·laboració de l'Ajuntament de Guadassuar, que ha incorporat el projecte a la seua programació cultural amb conferències, exposicions i cessió d'espais adaptats a l'horari escolar, fet que reforça la seua viabilitat i projecció comunitària.

La seua sostenibilitat també rau en el valor pedagògic transversal, ja que connecta matèries diverses i promou la sostenibilitat social, educant en el respecte, la igualtat i els Drets Humans. En conjunt, és un projecte viable, col·laboratiu i amb impacte educatiu i ètic durador, adaptable a altres contextos i generacions.

1.5 TRANSFERÈNCIA

Aquesta experiència és transferible a altres centres educatius perquè es basa en metodologies actives, inclusives i interdisciplinàries que poden adaptar-se fàcilment a contextos diversos. El projecte connecta l'aprenentatge amb la societat, generant sinèrgies entre l'escola, les entitats socials i les institucions públiques, com ajuntaments, associacions culturals o universitats, que col·laboren en activitats com exposicions, conferències o projectes de memòria històrica. Aquesta obertura educativa mostra la veritable plasticitat i extensió de la democràcia, entesa com un espai viu de participació, crítica i respecte a la diversitat.

Les activitats —entrevistes, debats, treballs cooperatius o l'ús de testimonis— connecten el currículum amb valors de convivència i pensament crític, fent de l'escola un agent de transformació social. Així, l'experiència és un model reproduïble i sostenible, capaç d'enfortir la cultura democràtica, fomentar la reflexió ètica i promoure una ciutadania activa i compromesa amb els Drets Humans i la diversitat en qualsevol comunitat educativa.

2. DOCUMENTACIÓ SOBRE L'EXPERIÈNCIA.

Amb la realització de l'experiència s'han generat els següents materials didàctics:

- Lectura i anàlisi de *La llibertat* segons Hanna Arendt. Maite Larrauri.
- Dossier lectura per a les tertúlies dialògiques de Maus, d'Art Spiegelman
- Projectió d'una pel·lícula o documental sobre la temàtica. (Cada any des de 2018) fitxes de treball de les pel·lícules: *Amen*, *El gran dictador*, *El caso de Fritz Bauer*
- Lectura d'*Auschwitz explicat a la meua filla*. Dossier guia de lectura.
- Selecció de textos de testimonis de l'Holocaust, per a llegir als 30 minuts de lectura del projecte "Lectura a l'aula".
- Realització de les maquetes: d'un camp de concentració, de la casa d'Anna Frank i de la presó Model de València. (des de 2019 fins a 2023).

Activitats que han tingut valoració positiva:

- Viatges als escenaris de l'Holocaust: Berlín en 2018, Cracòvia en 2019 i 2024.
- Efemèrides: 27 de gener. Diada en record de les víctimes de l'Holocaust. La mirada de Siegfried.
- Exercicis d'Història oral: Des de 2023 es realitza entrevistes a les iaies de l'alumnat dins de la situació d'aprenentatge: "Les Dones guardianes de la memòria".on es contextualitza la vida durant el franquisme.
- Lectures de: Ara que estem junts; Encontre virtual amb Carme Martí, autora de les memòries de Neus Català, en *Un cel de plom*. (des de 2022); Cartes a Olivier (sobre Didín Puig).

Activitats extraescolars:

- Visita al cementiri de Paterna, on l'equip d'arqueologia ens explica les tasques de exhumacions. Activitat realitzada els anys 2019, 2022, 2023 i 2024.
- Visita al cementiri d'Alzira, activitat realitzada l'any 2025
- Taller d'Ana Frank organitzat per la Biblioteca Municipal, amb Eva Andújar. Des de 2019 fins el curs actual.

Ponents en IES:

- Testimonis de l'antifranquisme, d'acord amb la fundació FEIS de CCOO PV. Des de 2019 fins avui. (2020 es va suspendre per la pandèmia).
- Jornada amb migrants i la Creu Roja.

Activitats en centre cultural municipal:

- Conferència de Marc Baldó i Exposició. Mathausen. L'Univers de l'Horror. Abril 2018.
- Conferència de Carlos Hernández de Miguel. Los campos de concentración de Franco. 2022
- Exposició: Auschwitz-Birkenau. Dolor i Mort a càrrec de Juan José Todolí. 2020 (gener).
- Exposició Mauthausen. Muerte Silenciosa. A càrrec de Juan José Todolí. 2024.

CRONOGRAMA D'ACTIVITATS. Per al curs 2025-26 tenim per objectiu realitzar les següents activitats:

TASCA	GRUP	DEPARTAMENT I TEMPORALITZACIÓ
DOSSIER VISIONAT D'UNA PEL·LÍCULA AMB TEMÀTICA DEL PROJECTE. LA OLA	1r Batxillerat	Història/Filosofia. 1ER TRIMESTRE
DOSSIER LECTURA "AUSCHWITZ EXPLICAT A LA MEUA FILLA"	4 ESO	Història/Filosofia. 2N TRIMESTRE
QÜESTIONARI SOBRE LA SELECCIÓ DE TEXTOS I VÍDEOS DE HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA CONFECCIÓ D'UN PODCAST D'UN DEPORTAT DES DE GUADASSUAR A FRANÇA, ELS CAMPS DE PRESONERS ALEMANYS I MATHAUSEN-GUSSEN.	1r Batxillerat	Història. 2N I 3ER TRIMESTRE
LECTURA: SELECCIÓ DE CAPÍTOLS DE "LA LLIBERTAT SEGONS HANNAH ARENDT"	1r Batxillerat	Filosofia. 3ER TRIMESTRE
TALLER ANNA FRANK A CÀRREC D'EVA ANDÚJAR Activitat organitzada per la Biblioteca Municipal	4 ESO	Història/Filosofia
EXCURSIÓ I VISITA GUIADA AL CEMENTIRI DE PATERNA amb CAMDE PV	1r Batxillerat	Història/Filosofia. 3ER TRIMESTRE
ACTIVITAT SOBRE NUTRICIÓ I ALIMENTACIÓ EN ELS CAMPS DE CONCENTRACIÓ I LES PRESSONS	4 d'ESO	Ciències/Bio. 2n trimestre

EFEMÈRIDES DIA INTERNACIONAL DE COMMEMORACIÓ EN MEMÒRIA DE LES VÍCTIMES DE L'HOLOCAUST. 27 de gener VISITA A L'EXPOSICIÓ D'AUSCHWITZ A GAZA. 15 de gener. VISITA AL REFUGI DE LA GUERRA CIVIL DE L'IES LLUIS VIVES.	4 d'ESO	Història/Filosofia. (És una diada en el 2n trimestre). Documental La mirada de Siegfried.
--	---------	--

DURANT LA SETMANA DEL 27 DE GENER, EN ELS 30 MINUTS DE LECTURA DIARIS, TOTS ELS GRUPS DE L'IES LLEGIRAN FRAGMENTS DE TESTIMONIS DE L'HOLOCAUST		
--	--	--

TASCA	GRUP	DEPARTAMENT
EXPOSICIÓ QUEDA INAUGURADO ESTE PANTANO. Treballs forçats en Benageber. Exposició a càrrec del Col.lectiu contra la impunitat del franquisme. En el Hall de l'IES.	4 ESO I BATXILLER AT	Història/Filosofia 3er Trimestre
FAKE NEWS. COM COMBATRE UNA PLAGA DE MENTIRES. En Caixa Forum de València.	1er de Batxilerat	Filosofia
VISITA AL CEMENTIRI D'ALZIRA	1er BATXILLER AT	Història/Filosofia. 3er Trimestre
CONFERÈNCIA: TESTIMONIS/VÍCTIMES DE LA DICTADURA. Víctimes del franquisme. Amb la col.laboració de la Fundació FEIS de CCOOPV	2n Batxillerat	Història. 3er Trimestre
LECTURES: Ara que estem junts, El secret de la mare, Deportado 4443, La venedora d'ous, La maternitat d'Elna, Un Cel de Plom, El diario de Ana Frank. Fragments de Cartes a Olivier: Què vas fer tú per ser antifranquista? Els ossos soterrats. Ingrata pàtria.	2n cicle ESO I BATXILLER AT	Valencià,Història, Castellà 2n i 3er Trimestre
ENCONTRE VIRTUAL AMB CARME MARTÍ. AUTORA D'UN CEL DE PLOM	1ER DE BATXILLERAT HISTÒRIA MÓN	Història. 2n trimestre
MUNTATGE D'UN REFUGI DE LA GUERRA CIVIL I D'UNA TRINXERA DE LA GUERRA CIVIL	4 d' ESO	Tecnologia. Tot el curs

TASCA	GRUP	DEPARTAMENT
PONENTS EN IES/CENTRE CULTURAL. TERESA ARANGUREN. DRETS HUMANS I PALESTINA	1r Batxillerat	Història/Filosofia 3er trimestre
TREBALL HISTÒRIA LOCAL FRANQUISME . EXPEDIENTS REPRESSIO FRANQUISTA A DONES.	4 D'ESO	HISTÒRIA. 3er Trimestre
REALITZACIÓ D'UN EXERCICI D'HISTÒRIA ORAL (entrevista als iaies sobre els anys 50,60 i 70). ANÀLISI DE DIDÍN PUIG.	4 D'ESO	HISTÒRIA. 2n i 3er trimestre

TASCA	GRUP	DEPARTAMENT
CONFECCIÓ DE CARTELLS IDENTIFICATIUS DEL PROJECTE. PLÀSTICA.	. 3er d'ESO i Dibuix artístic 1er de Batxillerat	PLÀSTICA. 1er i 2n trimestre.
CÀLCULS MATEMÀTICS SOBRE ESPAIS EN LES PRESONS, PROPORCIONS DE VÍCTIMES PER PROVÍNCIA, ETC.	4 D'ESO	Matemàtiques. Tot el curs.

3. ENSENYANÇA EDUCATIVA A LA QUAL VA DIRIGIDA

El projecte **Drets Humans i Educació**, igual que en edicions anteriors, s'adreça principalment a l'alumnat de **4t d'ESO i 1r de Batxillerat**, tot i que també inclou, de manera puntual, **activitats per a 2n de Batxillerat** relacionades amb la memòria històrica, la filosofia i la reflexió ètica.

La seua implementació a **4t d'ESO**, dins l'etapa d'**educació obligatòria**, és especialment rellevant, ja que garanteix que **tot l'alumnat tinga accés al coneixement dels Drets Humans**, sense distinció de procedència, gènere o condicions socials. D'aquesta manera, el projecte contribueix a la **democratització**

del saber, assegurant que els valors de llibertat, igualtat, respecte i convivència arriben a tot l'alumnat abans de finalitzar la seua formació bàsica.

Treballar aquests continguts des d'edats joves permet **formar ciutadans crítics, empàtics i conscients del seu paper en la societat**, reforçant el sentit de pertinença democràtica. A més, connectar-los posteriorment amb el Batxillerat aprofundeix en l'anàlisi filosòfica, històrica i social dels Drets Humans, consolidant un **aprenentatge progressiu, reflexiu i transformador**, que uneix educació, pensament crític i compromís ciutadà.

4. ETIQUETES TEMÀTIQUES.

Drets Humans, inclusió, democràcia, ciutadania crítica.

5. VINCULACIÓ AMB ALTRES PROGRAMES

Aquest projecte forma part del programa Acreditació Erasmus 2025 presentat durant aquest curs.

6. RECONeixEMENTS REBUTS.

Guardó d'Honor de l'Ajuntament de Guadassuar, 2019.

3er Premi de la Diputació de València. La Memoria en la escuela. 2021.

Participació en les jornades sobre l'Holocaust en la Universitat de València, febrer de 2022.

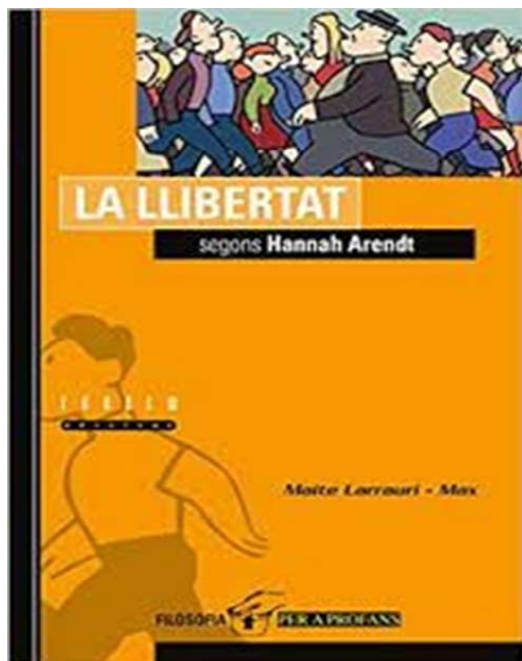
7. ENLLAÇOS A MATERIALS COMPLEMENTARIS.

Ací tenim l'enllaç a un document on es poden trobar més imatges i documentació diversa de les activitats i experiències realitzades durant els anys anteriors.

8. IMATGES IL·LUSTRATIVES.

LECTURES

MAQUETES DELS CAMPS DE CONCENTRACIÓ

VIATGE A CRACÒVIA 2024

EFEMÈRIDE 27 GENER

